

זכות העקידה ביטל עצת בלעם

בפרשת בלק נמסר ק"ד פסוקים, ובהעצרת שנים מקרא יש ר"ח פסוקים כמנין יח"ק.

ובע"ה יתבאר, דמדרש רבה וירא (פנ"ה ח') עה"פ (כ"ג ג') וישכם אברהם צדוקר מבואר, שזכות העקידה נחטט מחשבת בלעם, שכן אמרו, אר"ש בן יוחאי תבא חצשה ותעמוד על חצשה, תבוא חצשה שחצש אברהם אבינו לילך ולעשות רצונו של מקום של מי שאמר והיה העולם, שנאמר וישלח אברהם את ידו וגו' ותעמוד על חצשה שחצש בלעם לילך ולקלל את ישראל ע"כ.

ולזה נמסר ר"ח פסוקים בהעצרת שנים מקרא בפרשת בלק שעולה יח"ק, שזכות שחצש א"א את חמורו להוליך את בנו יחזק לעקידה, עמד לישראל נגד בלעם הרשע שרצה לקלל את ישראל.

צדיקים יכולים להקדים או לאחר מערכת השמים

וירא בלק בן נפור וגו' וצעה"ט איתא, שראה שעמדה לו חמה למשה ומזה נמירא.

ויש לפרש דבלק רצה שבלעם יקלל את ישראל וחשד שיוכל להרע להם עבור חטאם, וכמו"ש בתרגום אונקלוס עה"פ (כ"ד א') וישת אל המדבר פניו, ושו' לקבל עגלא דעצדו ישראל צמדברא אפיה, אולם חז"ל אמרו בריש מסכת ע"ז (דף ה.) לא היו ישראל ראויים לאותה מעשה אלא להורות תשובה, ובמסכת יומא (דף פ"ה) אמרו עזר על ל"ת תשובה חולה ויוהכ"פ מכפרת, א"כ אפילו אי עשו תשובה על חטאם לא נמחל להם עד יוהכ"פ ושוב יוכל להרע להם.

אמנם אי עשה תשובה, הקצ"ה מחליף זמנו של אותו היום עם זמנו של יוהכ"פ ונמחל לו עונו מיד, ע"ד שפירש צנז"ק (ויחי) משנה עתים ומחליף את הזמנים, שהקצ"ה שיעצוד לישראל מערכת השמים, ולעת הצורך מאחרים או מקדימם, וכמו"כ לבעל תשובה הקצ"ה מקדים זמנו של יוהכ"פ לאמנע השנה, ושפיר נמחל לבעל תשובה על עונו אפילו קודם יוהכ"פ.

והשתא יוצן שבלק רצה לעורר חטאים על ישראל, ואף שעשו תשובה מ"מ יש עונות שרק יוהכ"פ מכפר ועד אז יוכל לקטרג עבורם, אבל אחר שבלק ראה שמשה רבינו העמיד החמה, לפי שהקצ"ה שיעצוד לבני ישראל מערכת והילוך כוכבים ומזלות, כמו"כ יש להעתיק זמן הילוך מזלות של יוהכ"פ לאמנע השנה, ונמחל לבני ישראל חטאם חייב בשום מדרגה הרעה, וכיון שנמחל להם חטאם תמיד לא יוכל להרע להם, לכן ירא ממה שהעמיד משה רבינו החמה.

בלעם רצה להכניס פירוד בישראל ויוכל להרע להם

הן עם כלביא יקום (כ"ג כ"ד) וכתב רש"י כשהן עומדים שחרית משינתן הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המזות, ללבוש טלית [ויש גורסין צינית] לקרוא את שמע ולהניח תפילין, וצ"כ למה הזכיר דוקא אלו ג' מזות.

ויתבאר עפ"מ"ש הישמח משה עה"פ (כ"ג ז') לכה ארה לי יעקב ולכה זועמה ישראל דעיקר הוא האחדות, וכ"ז שישראל באגודה אחת אין אומה ולשון שולטות בהם, וע"כ ביקש בלק מבלעם שיעשה ציניהם פירוד ע"י עינו הרעה עכ"ד, וג' אלו צינית ק"ש ותפילין מעורר אחדות ושוב אין לו כח לשלוט על צי"י.

בציצית כתב השפח אמת (שלח תרמ"ז) שעטיפת הטלית מעורר אחדות, דכשמעטפין בטלית אוחזין ד' כנפות הבגד ומעטפין בה, ומקרבין אותם כולם ביחד להורות על אחדות לכל ד' כחות בישראל, ואולי מה"ט אוחזין ד' כנפות הצינית כשאומרים בתפלת שחרית ושזור עולנו מעל נארינו ותוליכנו מהרה קוממיות לארצנו, כי מפני שנאת חנם גלינו מארצנו, ובהצבת חנם יוליכנו לארצנו, ואחר שאוחזין ד' כנפות צינית כנגד ד' כחות בישראל באהבה, מתפללין ותוליכנו מהרה קוממיות לארצנו הרי לן צינית מעורר אחדות.

וקריאת שמע ג"כ מעורר אחדות, דכספה"ק ילקוט מנחם להרה"ק מרימוניצ (פרשת ויחי) כתב לפרש המדרש שיעקב אבינו ביקש לגלות הקץ ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא יש פסול במטחי, אמרו שצטי י"ה שמע ישראל ה"א ה"א, הכוונה שרק בכח אחדות למטה יכולין להעיד על אחדות הצורה, ולכן אחר שנסתלקה ממנו השכינה חשש שאין ציניהם אחדות, לז"א שצטי י"ה שמע ישראל ה"א ה' אחד, ואם אנו יכולים ליחד שמו הגדול, מזה תדע שיש בנו אחדות עכ"ד, הרי לן ק"ש מעורר אחדות.

ושוב הזכיר תפילין שג"כ מעורר אחדות, דצמשך חכמה (בא ופרשת וזאת הצרכה) כ' שד' פרשיות בתפילין מרמזין על ד' כחות בישראל, כמו שאמרו חז"ל צמ"ר (אמור פ"ל י"ב) על ד' מינים שבלולב שהם כנגד ד' כחות בישראל, והנה בתפילין של יד יש ד' פרשיות צבית אחד, ומראה אהבת הקצ"ה לישראל שאהבת הקצ"ה שזה לכל אחד מישראל ואין נפק"מ באיזה מדרגה הוא, אמנם בתפילין של ראש הד' פרשיות הם צד' צתים ומרמזין על אהבת ישראל להקצ"ה, בזה יש ד' כחות ולא ראי זה כראי זה, נמצא בתפילין מעורר אחדות בישראל, כמו שאהבת ד' שזה לכל אחד מישראל, כן צריכין אנו לאהוב את כל אחד ואחד כמו שהקצ"ה אוהב כולנו.

והיות שכלעם רצה לקלס ע"י שיכנים זהם פירוד, לכן הזכיר צינית ק"ש ותפילין שמעורר אחדות ולא יכול להרע להם.

אמירת ק"ש נחשבת כלימוד התורה

והנה איש מזני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה צוכים פתח אהל מועד (כ"ה ו') ובתרגום יונתן ואינון צכיין וקריין שמע, וצ"ב ק"ש מה צעי הכא.

ויש לבאר דקודם כתיב (כ"ה ג') ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר אף ה' בישראל, והסבה שנכשלו צע"ז י"ל שנחרשלו מן התורה, כמו"ש רש"י בפרשת עקב (י"א ט"ו) עה"פ השמרו לכם פן יפתה לצדכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים, כיון שפורש מה"ת סוף יצוא לעבוד ע"ז.

ובמסכת מנחות (דף צ"ט:) אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי אפילו לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ספר התורה הזה מפיק, דק"ש נמי נחשב כלימוד התורה, ולכן כשראו שנכשלו צע"ז, קראו ק"ש לקיים בזה לא ימוש וינלו מע"ז.

ואע"פ שאין ראיה לדבר יש זכר לדבר, דפסוק זה והנה צוכים פתח אהל מועד הוא פסוק ו' בפרשה כ"ה, ופסוק שמע ישראל יש בזה ו' תיבות וכ"ה אותיות.

אנו עומדים אלף תתקנ"ז שנים מחורבן בית שני

ביום א' פנחס י"ז תמוז אנו נכנסים לימי צין המצרים, והוא אלף תשע מאות ונ"ז שנים מחורבן בית מקדשינו שאנו בגולה.

ותמצא שיונה הנביא (ד' ב') התפלל לה', כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה, י"ב תיבות אלו עולין בדיוק אלף תתקנ"ז, והכוונה דרש"י כתב שיונה אמר שלכן ברח דחשש אם אנשי נינוה ישונו בתשובה הקצ"ה ינחם עליהם, ויהיה תשובת אנשי נינוה קטרוג על בני ישראל.

ובמסכת סנהדרין (דף צ"ז:) אמר רב כלו כל הקינין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, וכתב רש"י אם כל ישראל חוזרין בתשובה יצוא, לכן בא הרמז בפסוק זה, שאם נחזור בתשובה הקצ"ה ינחם על הרעה, ויצוא לגאלנו מאלף תתקנ"ז שנים שאנו שרויים בגולה.

ויש בפסוק זה י"ב תיבות, דבמסכת יומא (דף ט:) אמרו חז"ל, מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמלכות חסידים מפני מה חרב,

מפני שהיתה בו שנאת חנם, וכללות עם ישראל מזורף מי"ב שצטים, ולכן בא הרמז י"ב תיבות בפסוק כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה, שאם מתאחדין י"ב שצטים הקצ"ה ינחם עלינו ויגאלנו, כמו"ש הפנים יפות בפרשת תולדות לבאר הקרא בתהלים (קי"ח כ"ג) מאת ה' היתה זאת על כן נפלא בעינינו קץ הפלאות, ולעתיד לבוא יהיה ז"ה היום מרמז על אחדות י"ב שצטים שהוא גימטריא ז"ה, אז נגילה ונשמחה בו.

ויב"י צין המצרים הם כ"א יום כמו"ש רש"י בהפטורת מטות - הראשון מג' דפורענותא, עשרים ואחד יום מנין ימים שצין שצעה עשר בתמוז, שבו הוצקעה העיר לתשעה באב שבו נשרף הבית, וי"ל הטעם לא"ך ימים ימי צין המצרים, דבאר פני משה (לך לך) כתב ששנאת חנם נמח מגאולה, וא"כ אם ביהמ"ק נחרב בעון גאולה, אם יהיה לנו מדת ענוה צודאי נוכה לצנינה, ולכן ימי צין המצרים הם א"ך ימים, לעורר דע"י מדת א"ך צענוה נוכה לצנינה.

בחודש תמוז יזהר במדת האמת לתקן חטא העגל

בספד"ק אהבת ישראל כתב תמוז מטטרפין לאות אמת, שכן אות ו"ו בתמוז עולין י"ג כמנין אחד, ואחד הוא א' ונעשה מתמוז אמת, לכן ובחודש תמוז יעבוד על האמת עכ"ד.

ויש לבאר עבודת האמת בחודש תמוז, דמעשה העגל היה בחודש תמוז, ובזרע ברך הקדמון (ויקהל) כ' ששמע מהמגלה עמוקות, שמעשה העגל שהיה שצעה עשר בתמוז היה ציוס ערב שבת קודש, וזה נרמז בקרא בתהלים (ק"ו ב') וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, עש"ב הוא ר"ת ש'צעה ע'שר ב'תמוז, עש"ב הוא ר"ת ע'רב ש'בת ב'תמוז, להורות כי בערב שבת צעת מנחה עשו העגל, וכן עש"ב ר"ת ע'שו ש'ור ב'מדבר, וכן עש"ב ר"ת ב'רננס ע'יקרו ש'ור, עש"ב ר"ת ב'תחלת ש'עה ע'שירית, והאריך עוד ברמזים נפלאים בתיבת עש"ב.

והכל"י יקר (כי תשא ל"ב ב') כ' בפסוק ויאמר אליהם פרוקו נומי הזהב אשר באזני נשיכם, כי אהרן אמר אולי יהיו ציניהם קמננים או נשים המקפידים על תכשיטיהם וימנעו את צעליהן מליתן, והמה כחשו לאהרן שנאמר ויתפרקו כל העם נומי הזהב אשר באזניהם של האנשים, ואמרו כי לקחום מן הנשים ע"כ, נמנא שהעגל נעשה ציסודו בשקר, ששיקרו לאהרן שהנומים הם של נשיהם ע"כ, ולפי"ז חוץ כפרה על עגם חטא העגל שהוא עבודה זרה, צריכין ג"כ לתקן מה ששיקרו לאהרן שהנומים הם של נשיהם, ושפיר כתב האהבת ישראל שחודש תמוז יעבוד על מדת האמת, לתקן חטא העגל ששקרו לאהרן שהם נומי נשיהם.

yonafriedman@thejnet.com